JINA______________________________NAMBARI YAKO___________________

Shule yako____

Mkondo wa kidato chako____

Sahihi yako_________________________TAREHE____________________________

KISWAHILI 102/2
Karatasi ya 2
LUGHA
Muda: Saa 2 ½

MTIHANI WA KUSAJILIWA
BUNYORE MARANDA (BUHMA 1)

Maagizo

i. **Andika jina lako na namba yako katika nafasi zilizoachwa hapo juu.**
ii. **Andika jina lako Na mkondo wa kidato chako katika nafasi zilizoachwa hapo juu.**
iii. **Tia sahihi yako na tarehe ya mtihani katika nafasi zilizoachwa hapo juu.**
iv. **Jibu maswali yote.**
v. **Majibuk yote yaandikwe katika nafasi ulizoachiwa katika kijitabu hiki cha maswali**
vi. **Usitoe ukurasa wowote kutoka kwenye hiki.**
vii. **Karatasi hii ina kurasa 10 zilizokpigwa chapa.**
viii. **Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.**

Kwa matumizi ya mtahini pekee

SWALI	UPEO	ALAMA
1	15	
2	15	
3	40	
4	10	
JUMLA	80	

For More Free KCSE Past Papers Visit www.Freekcsepastpapers.com

1. UFAHAMU (Alama 15)
Soma kifungu hiki kasha ujibu maswali.

Kwa wale wanaopenda kusema uongo, siku zao zinaendelea kuwa chache kila kukicha. Teknolojia na wasaikolojia wanaendelea kuvumbua njia na mbijnu mbalimbali za kumaliza uongo katika uso wa ulimwengu.

Kwanza, wataalamu sasa wanasema kuwa kumwangalia mtu usoni mnapozungumza moja kwa moja ni njia moja muhimu ya kutathmini kama mtu anasema ukweli ama ala. Inasemekana kuwa majaji na mahakimu hutumia njia hii kutathmini na kuamua kesi. Aidha, wapelelezi pia hutumia wanapodekua habarfi kutoka kwa washukiwa. Kuhna chokmbo maaluhmu ambacho pia husaidia kuoknyesha ubongo wa mtu unavyokwenda na kuonyesha kama anasema ukweli ama la.

Sasa, wataalamu wanapendekeza njia za kujua kama anasema uongo ama ukweli. Kwanza ni muhimu kuangalia jinsi mtu anayezungumza anavyotabasamu. Iwapo anatabasamu kwa njia ya kulazimishwa, basi kuhna uelekezo kuwa mtu huyo anasema uongo. Mtu kama huyo ataonekana kutokuwa staid na kama mwenye kulazimishwa kulifanya jambo, hali ambayo ni **muhali** katika maisha ya kawaida.
Pili, ni muhimu kuangalia mikono na miguu yake. Mtu anayesema uongo ataonekana kuwa na mikono na miguu isiyoweza kusonga kwa haraka na inayoonekana kutatizwa kila mara anapotaka kusogeza kama katika kueleza jambo. Mikono hiyo inaweza kutumika kupangusa uso, pua ama sikio lakini haiwezi kugusa kifua kwa urahisi.

Ni muhimu kuzaing\tia kama anayezungumza nawe anatokwa jasho jembamba ama la. Watu wengi wanapodanganywa huwa wanatokwa na jasho jekejeke. Wakati kama huu, wanaosema uongo huongeza masuala mengine mengi ambayo hukuwauliza kama ni njia ya kushawishi.

Zingatia jinsi anayezungumza anavyosogeza macho yake. Mtu anayedanganywa hapendi ngalia anayemdanganya machoni moja kwa moja .Wanaosema uongo pia hupenda kupepesapepesa macho kwa haraka. Watu hupenda kuangalia kushoto sana (huku wakikumbuka yaliyotendeka hasa, taswira yake) na upande wa kulia (wakiunda taswira bandia)kuhusu yaliyotokea.

Ni muhimu pia kuzingatia jinsi mtu anayesema chyochote anavyoonyesha hisia na wakati anaotumia kufanya hivyo, jambo ambalo si dhahiri mtu anapodanganywa . Hisia hucheleweshwa, hubakia kwa muda mrefu kuliko kawaida, halafu zizikakatizwa ghafula. Vilevile, hisia hiz uatacho
kumwa
huenda zisiambatane na yanayisemwa. Kwa upande wa kutabasamu, huenda hisia zinazojitokeza usoni zijonyoshe mdomoni tu na si kwingine kwa mtu anayedanganya.

Wataalamu wanasema kuwa mtu anayedanganya hupigwa kumbo na kukatwakatwa maini na maswali huku akitikiswa kichwa na kuchelewa kuyajibu maswali moja kwa

For More Free KCSE Past Papers Visit www.FreeKcsePastpapers.com

moja. Jibu la kweli linakuja moja kwa moja kwani liko akilini. Maneno anayotumia na jinsi ambavyo ameyapanga ni ishara nyingine ya kuonyesha mwongo.Watu waongo hutumia maneno uliyotumia kuuliza swali, hawajibu swali mija kwa moja, husema sana, husema sana, hawababadilishi kiimbo na shadda na hawatumii viwakilishi na ucheshi ili kukanganya.

a) Kwa nini mwandishi anasema dunia itakuwa ngumu kwa wanaopenda kudanganya? (alama2)

....
....

b) Ni kwa nini uso wa mwongo ni njia rahisi kumshika? (alama 4)

....
....
....
....

c) Sehemu nyingine za mwili zinachangia nini katika kumshika anayesema uongo? (alama 4)

....
....
....
....

d) Wataalamu wanapendekeza nini kuhusu kutumia hisia za mtu anayesema uongo? (alama 4)

....
....
....
....

e) Eleza maana ya msamiati huu kama ulivyotumiwa katika taarifa (alama 1)

i. Muhali

....

ii. Hupigwa kumbo

....

UFUPISHO

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali

Teknolokjia ni maarifa ya kuhtumia mawazo ya kisayansi kuunda vyokmbo au mashine ambazo hurahisisha kazi au maisha. Teknolojia ilianza zama kongwe kiasi cha miaka milioni mbili iliyopita wakati binadamu alipotyengeneza alama kwa mawe. Kwa mara ya kwanza binadamu alitambua kuwa aliweza kufanya kazi kama kukatakata kwa kutumia ala hizo.

Licha ya kwamba teknolojia ilianza zama za kongwe za mawe, haikuendelea haraka hadi baada ya Mapinduzi ya Viwanda katika karne ya kumi na nane. Tangu wakati huo, teknolojia imekuwa na athari katika maijsha yetu sisi binadamu. Maendeleo yake a matokeo makubwa na yameathiri pakubwa mkondo wa maisha tunayoishi. Imetuletea

For More Free KCSE Past Papers Visit www. Freekcsepastpapers.com

njia za usafiri nyepesi na salama zaodi, imetuletea bidhaa ya kila aina kama za plastiki, imeturahisishia mawasijliano kwa kuvumbuliwa kwa vyombo kama simu, runinga na katika miaka ya hivi karibuni, tarakilishi au kompyuta pamoja na vyombo vingine muhimu.

Moja kati ya matokeo makubwa yanayohusishwa na maendeleo ya teknolojia ni katika dawa na matibabu. Kutokana na teknoklojia, binadamu ameweza kuyavumbua mambo na dawa nyingi ambazo zimemwezesha kuyadhibiti magonjwa sugu na kwa njia hii kuyarefusha maisha yake.Katika miaka ya huko nyuma, baaghi ya magonjwa yaliwaangamiza watu kwa wingi lakini kutokana na maendeleo ya teknolojia, binadamu amepata njia ya kuyakabili.Baadhi ya magoknjwa haya ni kama ukoma, ukambi au surua. Pili, madaktari kuutambua ugonjwa mapema na kukabiliana nao kabla ya athari zake kutokeza.

Biashara ya siku inawezekana kutokana na maendeleo ya teknolojia. Ni rahisi kama kula papai kwa kijiko na kusafirisha na kusafirisha bidhaa kutoka sehemu moja ya ulimwengu hadi nyingijne. Wavumbuzi wamevumbua mashine zinazoendesha magari, meli, ndege na vyombo vingine kwa kasi sana . Wahandishinao wamejenga madaraja, barabara, reli, bandari na viwanja vya ndege kurahisisha mawasiliano baina ya watu.

Maendeleo upande wa mawasiliano yanahakikisha kuwa watu wanaoishi mbali wanawasiliana haraka sana na kuondoa tatizo la ukiwa. Wanaweza kufanya hivi kwa kutegemea simu , kutumia runinga au hata tarakilishi hasa kwa awamu tuliyo nayo sasa.

Licha ya faida zake nyingi, maendeleo ya teknolojia yana madhara yake pia. Maendelea haya yamesababisha pia kuwako kwa zana za kivita ambazo huweza kumwangamiza binadamu. Mfano mzuri ni silaha za kunyukulia ambazo zina uwezo wa kuangamiza mamilioni ya watu. Swala muhimu analopasa kukumbuka binadamu ni kuwa ana wajibu wa kuitawala teknolojia lakini sio kuiacha teknolojia yenyewe imtawale. Lazima mahusiano yake na binadamu wengine yatawaliwe na utu. Kwa njia hii maendeleo ya teknolojia yatatumika kwa faida. Ya binadamu.

Fupisha aya mbili za kwanza kwa maneno 50-55   (alama 3, 1 ya mtiririko)

Matayarisho

....
....
....
....
....
....
....
....

Nakala safi:

....
....

For More Free KCSE past papers Visit www. Freekcsepastpapers.com

....
....
....
....
....
....
....
....

Huku ukitumia maneno 75-80 eleza matokeo yaliyosababishwa na maendeleo ya teknolojia ambayo mwandishi anaibua katika aya ya nne za mwisho (lama 10, 2 mtiririko)

Matayarisho

....
....
....
....
....
....
....
....

Nakala safi

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

3. MATUMIZI YA LUGHA (Alama 40)

a) Huku ukitoa mifano, fafanua dhana ya shina ia neno (alama 2)

....
....

b) Tofautisha silabi funge na silabi wazi (alama 2)

....
....

c) Bainisha, vitenzi vilivyotumika katika sentensi zifuatazo; (alama 2)

....
....

d) Baba alikuwa Nairobi mwezi jana.

For More Free KCSE Past Papers Visit www. Freekcsepastpapers.com

....
....

e) Mama angali Kisimu (alama 2)
....
....

d) Ainisha shamirisho katika sentensi hii (alama 2)
Mtoto alinunuliwa kigari alichokitamani na babake.
....
....
....

e) Kanusha sentensi ifuatayo (alama 1)
Bawabu wa shule huwa amelala ifikapo saa sita usiku.
....

f) Andika kinyume cha :
Huzuni aliva nguo safi (alama 2)
....

g) Changanua sentensi hii kwa mtindo wa visanduku. (alama 3)
Juma alisafiri jana lakini yeye hakuenda kwao

h) Bainisha vishazi katika tungo hii (alama 2)
Katiba ambayo ilipingwa na wengi haitetei maslahi ya wananchi.
....
....

i) Andika upya sentensi ifuatayo ukimalizia kwa…aliyesababisha ajali (alama2)
Dereva aliyesababisha ajali alihukumiwa miaka minner na kazi ngumu.
....
....

j) Tunga sentensi moja ukitumia –a- ya uhusiano kuonyesha umilikaji. (alama 2)
....

k) Eleza matumizi ya kiambishi 'ku' katika sentensi hii (alama 2)
Walikuwa wakisubiri
....
....

l) Tunga sentensi moja ukitumia neno mpaka kama: (alama 2)
(i) Nomino
....

(ii) Kihusishi

For More Free KCSE Past Papers Visit www. Freekcsepastpapers.com

....

m) Andika sentensi ifuatayo katika usemi wa taarifa: (alama 2)
"Tutamwendea mama yetu mkubwa kesho ili atishauri juu ya jambo hili." Ali alisema.
....
....

n) Eleza maana mbili zinazotokana na sentensi hii. (alama 2)
Nitaweza kuwatembelea kesho
....
....

o) Andika visawe vya maneno yaliyopigwa mstari (alama 2)
Mvulana huyo alimezwa na ngwena alipokuwa akiogelea ziwani
....
....

p) Tambua vipashio vilivyopigiwa mstari kasha ueleze uamilifu wake. (alama 2)
Matokeo ya uchunguzi yalimridhisha Raisi
....
....

q) Chora jedwali la irabu kasha uonyeshe namna zinavyowakilishjwa kwako (alama 3)

r) Tumia kiunganishi kifaacho badala ya maelezoyaliyopigwa mstari (alama 2)
(i) Kutokana na habari tuliyoipata mtihani utaanza wiki ijaayo.
....

(ii) Yeye hashiriki michezoni na wakati huo huo hayamudu masomo
....

s) Sentensi ifuatayo inatekeleza jukumu lipi? (alama 1)
Toka nje mara moja!
....

t) Ni nini maana ya kiimbo? (alama 1)
....

4. ISIMU JAMII

(a) Eleza maana ya 'Lugha Sanifu' (alama 2)
....
....
....

(b) Fafanua sifa zozote tatu zinazoifanya lugha kuwa sanifu (alama 3)
....
....
....

For More Free KCSE Past Papers Visit www. Freekcsepastpapers.com

....
....
....

(c) Taja lahaja zozote tatu za Kiswahili zinazozungumziwa Pwani ya Kenya (alama 2)

....
....
....
....

(d) Fafanua manufaa yoyote mawili yawahili (alama 2)

....
....
....
....

For More Free KCSE Past Papers Visit www. Freekcsepastpapers.com